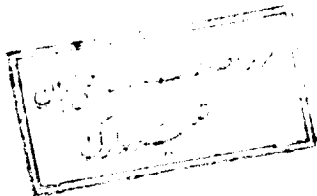

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٢٥٩٩١

۱۳۷۸ / ۵ / ۲۰

دانشگاه علوم پزشکی ایران

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

پایان نامه تحصیلی جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته آموزش مدارک پزشکی

موضوع:

بررسی مقایسه‌ای میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران، مدیران پرستاری) بیمارستانهای دولتی و

خصوصی استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی

استاد راهنما:

دکتر محمد فشارکی

استادان مشاور:

آقای اباذر حاجوی و آقای حمید حقانی

نگارش:

مهرناز مشعوفی

زمستان ۱۳۷۷

۳۵۵۰۱۲

۲۵۶۶۱

۲۶۰۲۲۲۹

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی

شماره
تاریخ
پست

۱۳۷۸ / ۴ / ۱۶

بسمه تعالی

تصویبنامه پایان نامه کارشناسی ارشد

بدینوسیله اعلام می‌نماید **مهرداد مشعوفی** دانشجوی دوره کارشناسی ارشد
آموزش مشارکت‌پزشکی **پایان نامه خود را تحت عنوان " بررسی مقایسه‌ای میزان آگاهی
مسئولین (رؤساء، مدیران، مدیرپرستاری) بیمارستانهای خصوصی استان اردبیل از شاخصهای
آمار بیمارستانی"**

در تاریخ **۷۷/۱۲/۸** به‌عنوان آخرین شرط دریافت درجه کارشناسی ارشد به هیئت علمی
این دانشکده ارائه نموده و مورد قبول واقع شد / م

دکتر سیدجمال الدین طبیبی

رئیس دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

- استاد راهنما: **جناب آقای دکتر محمد شاری**
- استاد مشاور: **جناب آقای ابابکر حاجوی**
- مشاور آمار: **جناب آقای حمید حقنسی**
- استاد داور: **جناب آقای ناصر خالصی**

آدرس - خیابان ولی عصر (عج) بالاتر از ظفر نیش‌خیا باز شهید بابک بهرامی پلاک ۱

تلفن - ۸۰۸۸۸۲۹ - ۸۰۸۸۷۶۴ - ۲۲۲۵۹۹۰

سپاس و تشکر خداوند عالم را که به قلم و آنچه که می‌نویسد قسم خورد تا قداست علم را نشان دهد و صاحبان علم (اوتوالعلم درجات) را درجانی در بهشت خود عطا فرمود و علم آموزی را جزء فطرت آدمی قرار دارد.

با تشکر فراوان از استاد بزرگوار، جناب آقای دکتر محمد فشارکی که زحمت راهنمایی رساله را تقبل فرمودند و نیز از آقای اباذر حاجوی که مشاوره رساله را برعهده داشتند و آقای حمید حقانی که مشاوره آماری رساله را به عهده داشتند که همواره سپاسگزار زحمات ایشان هستم.

تقدیم به پدر بزرگوار و مادر عزیزم که با همدلی و شکیبایی خود
ادامه تحصیل را برایم امکانپذیر ساختند.

و تقدیم به برادر بزرگوار و دانشمندم که همواره راهنما و مشوقم بوده‌اند.

چکیده

هدف کلی پژوهش بررسی مقایسه‌های میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران و مدیره‌های پرستاری) بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل از شاخصهای آماربیمارستانی میباشد.

مدیران، بویژه مدیران سطوح بالا باید دانش آماری پایه داشته باشند. بطوریکه بتوانند از داده‌های کمی به بهترین نحو و اثر استفاده کنند. (گزارش فنی ۸۱۹، گروه بررسی سازمان بهداشت جهانی، ۱۹۹۲، ص ۴۸).

براین اساس پژوهشی با عنوان فوق در سال ۱۳۷۷ در استان اردبیل صورت گرفت. که در طی آن ۳۴ نفر از روسا، مدیران و مدیران پرستاری بیمارستانهای دولتی و ۳ نفر رئیس، مدیر و مدیره پرستاری بیمارستان خصوصی استان اردبیل بوسیله پرسشنامه‌ای مورد آزمون قرار گرفتند. در این تحقیق اقدام به نمونه‌گیری نشد و کل جامعه آماری مورد مطالعه قرار گرفت.

نتایج بدست آمده حاکی از آن بود که میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران و مدیران پرستاری) بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل از شاخصهای آماربیمارستانی در حد نسبتاً کم قرار دارد. مقایسه میانگین آگاهی از طریق اجرای آزمون t .test نشان داد که بین آگاهی روسای بیمارستانهای دولتی و خصوصی اختلاف معنی داری وجود دارد. مقایسه بین مدیران بیمارستانهای دولتی و خصوصی با آزمون t .test نشان داد که اختلاف بین میانگین آگاهی دو گروه از شاخصهای آماربیمارستانی وجود ندارد. همچنین اجرای همین آزمون بین مدیره‌های پرستاری دو گروه نشان داد که اختلاف معنی دار است و بالاخره مقایسه بین سه گروه روسا، مدیران و مدیران پرستاری بیمارستانهای تحت مطالعه با آزمون آنالیز واریانس نشان داد که اختلاف معنی داری بین آگاهی سه گروه از شاخصهای آماربیمارستانی وجود ندارد. رشته تحصیلی هیچیک از مدیران تحت مطالعه در این تحقیق مدیریت بیمارستانی یا در ارتباط با مدیریت نبود و اکثریت آنها دارای مدرک تحصیلی

لیسانس پرستاری بودند.

اکثر روسای بیمارستانهای دولتی و خصوصی (۹۱/۷ درصد) دارای مدرک تحصیلی دکتری تخصصی یا پزشکی عمومی بودند و تنها یک مورد (۸/۳ درصد) از آنها تحصیلات عالیه نداشتند. یعنی مدرک دیپلم متوسطه داشتند. در این تحقیق ۶۶/۶ درصد از مدیران دارای تحصیلات عالی در رشته های غیر مدیریتی بوده و ۳۳/۴ درصد از آنها فاقد تحصیلات عالی بودند. همچنین همه مدیران پرستاری در بیمارستانهای دولتی و خصوصی دارای تحصیلات عالی در رشته پرستاری بودند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

..... سپاس

..... چکیده

فصل اول: معرفی پژوهش

۲ ..... - مقدمه و بیان مسئله

۸ ..... - اهداف پژوهش

۹ ..... - سوالات پژوهش

۱۰ ..... - فرضیات پژوهش

۱۰ ..... - پیش فرضها

۱۰ ..... - اهمیت موضوع

۱۴ ..... - تعریف واژهها

۲۵ ..... - محدودیتهای پژوهش

فصل دوم: مروری بر مطالعات گذشته

۲۸ ..... - چهار چوب پنداشتی

۸۰ ..... - مروری بر مطالعات و تحقیقات انجام شده

فصل سوم: روش پژوهش

۸۵ ..... - نوع پژوهش

۸۵ ..... - جامعه پژوهش

۸۶ ..... - نمونه پژوهش

- محیط پژوهش ۸۶
- ابزارگرد آوری اطلاعات ۸۷
- روش تجزیه و تحلیل داده ها و روشهای آماری بکارگرفته شده ۸۹
- ملاحظات اخلاقی ۹۱

فصل چهارم: گزارش نتایج پژوهش

- جداول، نمودارها و تحلیلهای آماری ۹۳

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات پژوهش

- بحث و بررسی در مورد یافته ها ۱۲۲
- نتیجه گیری نهائی از یافته ها ۱۳۳
- پیشنهادات مربوط به کاربرد یافته ها ۱۳۸
- پیشنهادات برای تحقیقات بعدی ۱۴۰

فهرست منابع

- منابع فارسی .....
- منابع انگلیسی .....

پیوستها

- پرسشنامه .....
- چکیده انگلیسی .....

فهرست جداول

جدول (شماره ۱) توزیع فراوانی مطلق ونسبی سن، روسا، مدیران و مترونیهای بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۲) توزیع فراوانی مطلق ونسبی جنس روسا، مدیران و مترونیهای بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۳) توزیع فراوانی مطلق ونسبی وضعیت تاهل روسا، مدیران و مترونیهای بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۴) توزیع فراوانی مطلق ونسبی میزان تحصیلات روسا، مدیران و مترونیهای

بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۵) توزیع فراوانی مطلق ونسبی نوع رشته تحصیلی روسای بیمارستانهای دولتی

و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۶) توزیع فراوانی مطلق ونسبی نوع رشته تحصیلی مدیران بیمارستانهای دولتی

و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۷) توزیع فراوانی مطلق ونسبی پاسخهای صحیح و غلط وبدون پاسخ به

سوالات مربوط به تاثیر آمار و ارقام در فرایند مدیریت توسط روسا، مدیران و مترونیهای بیمارستانهای

تحت مطالعه در استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۸) توزیع فراوانی مطلق ونسبی سابقه خدمت روسا، مدیران و مترونیهای

بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل در سمتهای مورد نظر در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۹) توزیع فراوانی مطلق ونسبی پاسخ روسا، مدیران و مترونیهای بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در رابطه بگذراندن واحد آمار حیاتی در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۰) توزیع فراوانی مطلق ونسبی میزان آگاهی روسای بیمارستانهای دولتی

وخصوصی استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۱) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی مدیران بیمارستانهای دولتی

وخصوصی استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۲) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی مترونیهای بیمارستانهای دولتی

وخصوصی استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۳) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی روسا، مدیران و مترونیهای

بیمارستانهای تحت مطالعه در استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۴) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران

و مترونیهای) بیمارستانهای تحت مطالعه در استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی برحسب

میزان تحصیلات در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۵) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران

و مترونیهای) بیمارستانهای تحت مطالعه در استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی برحسب

سابقه خدمت در سمت مورد نظر در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۶) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی

مسئولین (روسا، مدیران، مترونها) بیمارستانهای تحت مطالعه در استان اردبیل از شاخصهای آمار

بیمارستانی بر حسب سابقه خدمت در سال ۱۳۷۷

جدول (شماره ۱۷) توزیع فراوانی مطلق و نسبی میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران

، مترونها) بیمارستانهای تحت مطالعه استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی در سال ۱۳۷۷

فهرست نمودارها

نمودار (شماره ۱) - نمودار ستونی توزیع فراوانی مطلق جنس روسا، مدیران و مترونیهای

بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

نمودار (شماره ۲) - نمودار ستونی توزیع فراوانی مطلق وضعیت تاهل روسا، مدیران و مترونیهای

بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

نمودار (شماره ۳) - نمودار ستونی توزیع فراوانی مطلق میزان تحصیلات روسای بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

نمودار (شماره ۴) - نمودار ستونی توزیع فراوانی مطلق میزان تحصیلات مدیران بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

نمودار (شماره ۵) - نمودار ستونی توزیع فراوانی مطلق میزان تحصیلات مترونیهای

بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

نمودار (شماره ۶) - نمودار ستونی توزیع میانگین نمرات آزمون آگاهی روسا، مدیران و مترونیهای

بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی در سال ۱۳۷۷

نمودار (شماره ۷) - نمودار ستونی توزیع فراوانی مطلق ونسبی پاسخ صحیح به سوالات

پرسشنامه مربوط به شاخصهای آمار بیمارستانی توسط روسا، مدیران و مترونیهای بیمارستانهای

دولتی و خصوصی استان اردبیل در سال ۱۳۷۷

فصل اول

معرفی پژوهش

معرفی پژوهش: بررسی مقایسه‌ای میزان آگاهی مسئولین (روسا، مدیران و مدیران پرستاری بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان اردبیل از شاخصهای آمار بیمارستانی .

مقدمه و بیان مسئله

بیمارستانها، درمانگاهها، مراکز اورژانس و جراحی، مراکز توانبخشی، مؤسسات بهداشت روانی و خانه‌های پرستاری همه تحت عنوان مؤسسات مراقبت بهداشتی طبقه‌بندی می‌شوند (اسکورکا، ۱۹۸۸، ص ۱) بدنبال این طبقه‌بندی می‌توان به گفته شولز و جانسون (۱۹۷۶) اشاره کرد که بیمارستان بعنوان مرکزی از نظام مراقبت بهداشتی تلقی می‌شود اگر چه ممکن است این مرکز برای درمان افراد بیمار و مجروح باشد. لیکن در بیشتر جوامع می‌تواند نقش عظیم در پیشرفت بهداشت ایفا نماید.

بیمارستان نهادی است اجتماعی که بر حسب ضرورت تداوم حیات و حفظ بقای انسانها و بازگشت به تندرستی و معالجه امراض بطور رایج در تاریخ زندگی اجتماعی مردم پدیدار گشته و همراه با تکامل و توسعه علوم فنون و مهارتها و شیوه زندگی و طی راهی طولانی در شکل امروزی خود بعنوان یک نیاز در جوامع بشری نمایان شده است. بنابراین تاریخ بیمارستان با تاریخ پزشکی در هم آمیخته و در حقیقت رشد و توسعه بیمارستان متأثر از پیشرفت و توسعه روز افزون دانش و تکنولوژی پزشکی بویژه در سده حاضر است (آصف زاده، ۱۳۶۹، ص ۱۶).

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بیمارستان مهمترین واحد ارائه دهنده خدمات درمانی است. همچنین مؤسسات مراقبت بهداشتی را می‌توان بعنوان مؤسساتی دانست که از امکانات دائمی جهت تأمین خدمات بهداشتی درمانی برای افراد برخوردار هستند و مدارک پزشکی تمام کسانی را که تحت پوشش این خدمات قرار می‌گیرند را نگهداری می‌کند (اسکورکا، ۱۹۸۸، ص ۱)

در سازمانی بنام بیمارستان یکی از بخشهای مهم آمار و مدارک پزشکی می باشد که در واقع منبع جمع آوری داده ها و اطلاعات آماری می باشد. با توجه به نقش ارزنده و تعیین کننده آمار بویژه در برنامه ریزیهای بهداشتی و درمانی و با توجه به این حقیقت که یک آمار مفید از یک مدارک پزشکی غنی و پرمحتوا سرچشمه می گیرد و از طرف دیگر یکی از وظایف مهم بخش مدارک پزشکی در هر مرکز درمانی نظارت بر تهیه آمار بیمارستانی و خلاصه آمار ماهیانه و درصدهای مربوط است، می توان به نقش و اهمیت مدارک پزشکی در بیمارستان پی برد. بنابراین این بخش با توجه به اهمیتی که بعنوان بانک اطلاعاتی در هر مرکز بهداشتی درمانی دارد باید مورد توجه مدیران و رؤسای بیمارستانها قرار گیرد.

مک اکرن (۱۹۵۷): «مدارک پزشکی عبارت است از خلاصه روشن و صحیح از تاریخچه زندگی و سیر بیماری که از نظر پزشکی ثبت گردیده است. مدارک پزشکی بایستی شامل اطلاعات کافی باشد تا بتواند تشخیص را روشن نماید و نتیجه درمان را شرح دهد.»

بخش مدارک پزشکی بعنوان جزئی از کل بیمارستان به لحاظ نقش تثبیت کننده و نگهدارنده آثار فعالیتهای یک بیمارستان از بخشهای اساسی آن به حساب می آید.

صالحی نسب (۱۳۷۵) به نقل از (فرهنگ مدیریت اطلاعات بهداشتی، ۱۹۸۸، ص ۳۹۸) در پایان نامه خود در رابطه با مدارک پزشکی چنین نوشته است: بخش مدارک پزشکی یکی از بخشهای بیمارستان یا مؤسسه مراقبتهای بهداشتی است که سیستم ها و سرویسهایی را برای بایگانی، نگهداری، امنیت و بازیابی اولیه و ثانویه پرونده های پزشکی فراهم می کند که برای جمع آوری، کدگذاری و طبقه بندی داده های مراقبتهای بهداشتی، عملیات افشاء مجاز اطلاعات مدارک پزشکی، آنالیز کلی و آماده سازی گزارشات آماری پزشکی و مدیریتی استفاده می شود.

مدارک پزشکی مهمترین ابزار ذخیره و بازیابی اطلاعات و آنالیز مراقبتهای بهداشتی و درمانی است همچنین یک منبع مهم اطلاعاتی برای مدیران بهداشتی درمانی در خصوص کنترل کیفی